Människovärde

NR 3/2019

Barn är inte en handelsvara

Debatt
SIDA 3 Göra barn till beställningsvara inte rätt väg att gå

Intervju
SIDA 4 Möt Människovärdes koordinator

Nyhet
SIDA 6 Karlskrona sållar bort oliktänkande

Till våra medlemmar och understödjare!

Vi vill gärna skicka information till dig via mejl. Skicka din e-postadress till info@manniskovarde.se eller ring 018-12 93 00.

För varje människas unika och okränkbara värde

Människovärde vill verka för en ökad respekt för människovärdet, i synnerhet i livets början och dess slut, samt vara en arena för en konstruktiv etisk dialog i frågor som rör människovärdet. Människovärdes arbete vilar på *den kristna värdegrunden* att allt mänskligt liv är lika mycket värt från befruktning till en naturlig död och på *människovärdesprincipen,* idén om människans unika och okränkbara värde oberoende av personliga egenskaper och funktioner i samhället.

Ledare

Ett barn skall inte kunna beställas eller köpas

Den senaste tiden har surrogatmödraskap debatterats, efter att Moderaterna kampanjat för altruistiskt surrogatmödraskap. I Sverige verkar vi gå mot en tid där antalet barn som föds av surrogatmödrar överstiger antalet internationella adoptioner. Surrogatmödraskap gör barn till beställningsbara objekt och leder till exploatering av kvinnor. Barn är inte en handelsvara som skall kunna beställas och köpas. Läs mer om detta på sidan 3.

Under sommaren hade social- och utrikesministern en artikel om samvetsfrihet i en av de stora kvällstidningarna. I artikeln använder man sig inte av det vedertagna ordet samvetsfrihet, utan ordet ”vårdvägran”. Sveriges utrikesminister använder sig alltså inte av det ord som finns i internationella dokument och konventioner. Detta visar på stor okunnighet eller ren illvilja. I artikeln menar ministrarna att samvetsfrihet kan leda till att vem som helst kan begära samvetsfrihet för precis vad som helst. Så är det förstås inte. Samvetsfrihet handlar om stora frågor, om liv och död, som t ex vid abort. Vår replik på artikeln finns att läsa i den här tidningen.

I detta nummer kan du också läsa en intervju med vår koordinator och de specifika projekt som vi driver just nu. Vi vill önska er all en trevlig höst!

I kampen för människovärdet!

Monika Severin

Monika Severin, ordförande

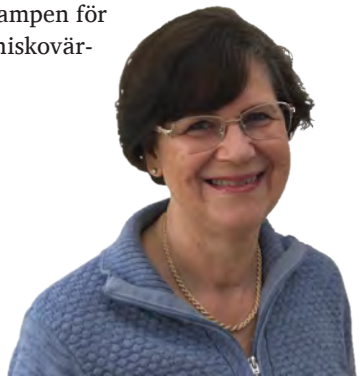

människovärde

Tidning till stödmedlemmar och understödjare utgiven av föreningen Människovärde

Kontakt: Axel Johanssons gata 6 • 754 50 Uppsala
018–12 93 00
info@manniskovarde.se • www.manniskovarde.se

Ansvarig utgivare:
Cecilia K. Björfjell
cecilia@manniskovarde.se
Layout: DjESIGN
Tryckeri: Hallvigs
Utgåvor: 3–4 ggr/år

Människovärdes styrelse:
Monika Severin, ordförande, Anna Jakobsson, Johanna Byman, Emelie Rynningsjö och Rhode Widberg

Gåvor till Människovärde:
Bankgiro: 5219-0238
Swish: 123-147 13 41

Debatt

Göra barn till beställningsvara inte rätt väg att gå

Surrogatmödraskap har den senaste tiden debatterats, efter att Moderaterna meddelat att altruistiskt surrogatmödraskap borde tillåtas i Sverige.

Det är lätt att beröras av smärtan hos barnlösa par. Egna och andras förväntningar, och de blandade känslorna när andra får barn utan problem. Adoptionsprocesser är påfrestande och långt utdragna, och leder kanske ändå inte till att man får något barn. Surrogatmödraskap har blivit svaret på barnlöshet för allt fler i Sverige.

Surrogatmödraskap väcker etiska frågor. Ett flertal parter med olika intressen är inblandade. Det beställande paret, surrogatmamman och hennes familj, agenturen och den juridiska processen före, under och efter. Och barnet är i allra högsta grad inblandat.

Under graviditeten börjar barnet känna igen surrogatmammans hjärtslag och röst, samt reagera på hennes beröring, för att sedan abrupt skiljas från henne vid födseln. Separationen mellan den födande mamman och barnet är inte oproblematisk, vilket även studier med adoptivbarn bekräftar.

Vid surrogatmödraskap är denna separation planerad från början, vilket inte är fallet vid adoption, där det är barnets behov av en ny familj som är utgångspunkten. För att få bli surrogatmamma måste man redan ha fött minst ett barn, och det betyder att det finns (surrogat)syskon med i bilden, vilka också drabbas av separationen. Enligt Uppdrag Granskning reportage från 2018 hade barnet till en surrogatmamma uttryckt att mamma sålde bebisen.

Ibland argumenteras att surrogatmödraskap är bibliskt, och Gamla testamentets Hagar ges som exempel. Planen var visserligen att hon skulle skaffa avkomma åt Sara och Abraham. Men när allt sedan ställdes på sin spets var alla inblandade överens om att Hagar, och inte Sara, var den riktiga mamman. Så har det alltid varit genom tiderna. Den födande kvinnan är mamman.

Med surrogatmödraskap har det dock ändrats. Den beställande mamman ska genomgå en närståendeadoption, även i de fall hon själv är äggdonator. Det finns alltså en period i processen där barnet är moderlöst, eftersom surrogatmamman inte har någon rätt till moderskapet.

Ett annat argument för surrogatmödraskap är att det ger samkönade par möjlighet att få barn. Dock kan man inte ta för givet att alla samkönade par har samma åsikt när det gäller detta. Det finns även inom denna grupp de som varnar för att samkönade par kan komma att utnyttjas i politiska syften, och som en sköld för handel med kvinnor och barn.

I Storbritannien är altruistiskt surrogatmödraskap tillåtet, och surrogatmamman har rätt till abort, och även rätt att behålla barnet om hon skulle vilja det. Finns det risk för att kommersiellt surrogatmödraskap utomlands ändå är attraktivare i så fall?

Medicinska, administrativa och juridiska processer ingår även om surrogatavtalet är altruistiskt, och inget av det är gratis. I undersökningar har det framkommit att summor uppemot 60 000 brittiska pund betalats för surrogatavtal även i Storbritannien. Så det altruistiska är lättare sagt än gjort.

För att sluta där vi började är det lätt att beröras av smärtan hos barnlösa par. Att göra barn till beställningsvara, och näst intill en rättighetsfråga för vuxna, är dock inte rätt väg att gå.

Brita Storlund, Cecilia K. Björfjell

Artikeln är tidigare publicerad i Världen idag.

Intervju

“Samhället är illa ute om vi inte längre får lyssna till vårt samvete”

Cecilia, vad är dina uppgifter som koordinator på Människovärde?

Som koordinator är jag involverad i det mesta i verksamheten. Dessutom jobbar jag med organisationsutveckling och planering framåt. Det passar mig väldigt bra att ha många olika projekt och saker att hålla i, då trivs jag som bäst.

Kan du berätta lite om dig själv?

I botten har jag en beteendevetenskaplig utbildning med fil. kand i pedagogik. Jag har en del erfarenhet av internationellt arbete efter att ha jobbat på EU-rådet i Bryssel under sju år.

Jag är gift, har två barn och fyller 52 i höst. På fritiden håller jag på med inredning, påtar i min trädgård, läser och intervallränar (korta snabba lopp passar mig, eftersom jag inte gillar jogging).

Idag är det svårt att prata om abort på ett sansat sätt i Sverige. Hur tycker du det är att jobba med frågan?

Visst kan det vara svårt att arbeta med abortfrågan i ett samhälle där abort ses som en absolut rättighet, som inte får ifrågasättas, och där fokuset nästan alltid blir på kvinnans rätt till sin kropp, utan hänsyn till barnet. Men då är det desto viktigare att vi når ut med fakta och kunskap, att det ofödda barnet inte är en del av kvinnans kropp utan en egen individ med eget DNA från början. Vi har en viktig uppgift att opinionsbilda, informera och utbilda i den här frågan.

Eftersom vi arbetar med svåra frågor överlag måste man ha en förståelse för att det berör människor väldigt djupt. Men det är viktigt att våga prata om de svåra frågorna. Sedan behöver det göras på ett professionellt och respektfullt sätt.

Det handlar om stora frågor, om liv och död, inte om att man skall få samvetsfrihet för vad som helst.

Det är viktigt att prata om de svåra frågorna. Sedan behöver det göras på ett professionellt och respektfullt sätt.

Samvetsfrihet är en annan fråga. Varför tror du att det blivit en så stor debatt i Sverige om detta?

Hela debatten har blivit infekterad på grund av att man blandar ihop samvetsfrihet med abortfrågan, när det egentligen handlar om två olika frågor. Skräckscenarion målas upp om att en barnmorska kommer stå i dörren och säga nej till abortsökande kvinnor. Men vården fungerar inte på det sättet. Aborter görs inte akut, utan bokas in. Sedan säger man också att samvetsfrihet är ett steg i att ändra nuvarande abortlag. Men abortlagen kan bara ändras genom beslut i riksdagen och i dagsläget finns det inget parti som aktivt driver frågan. Att alla barnmorskor skulle vilja ha samvetsfrihet, så att kvinnor inte kan få abort, är också ganska långsökt. Men skulle det vara så säger det ju mycket om frågans natur.

Samvetsfrihet finns i nästan hela Europa och har funnits i Norge i nästan 40 år, så varför kan vi inte ha det här. Det handlar om stora frågor, om liv och död, inte om att man skall få samvetsfrihet för vad som helst. Om vi inte längre får lyssna till vårt samvete är samhället illa ute. Det är så världens diktaturer ser ut.

Vad finns det för planer framöver?

Vi har flera projekt som vi håller på med; att nå ut till skolor angående abort och sexuell hälsa, att göra hemsidan till en informationsbank och vi har dessutom ett nytt projekt där vi ska ta fram en rapport om hur kvinnor mår efter abort. Till våren väntar dessutom vårt årliga seminarium. Denna gång om dödshjälp.

De projekt Människovärde driver just nu

PROJEKT 1

- Nå ut till skolor med föreläsningar om sexuell hälsa och abort

PROJEKT 2

- Göra hemsidan till en informationsbank med forskning och studier

PROJEKT 3 (NYTT)

- Ta fram en rapport om hur kvinnor mår efter abort

STÖTTA VÅRA PROJEKT!

1. Swisha till 123-1471341

swish

2. Betala in till vårt bankgiro 5219–0238

bankgirot

3. Använd inbetalningskortet som följer med tidningen

Nyhet

Karlskrona sållar bort oliktänkande

I sommar har det framkommit att kvinnokliniken i Karlskrona vid anställning ser till att de anställda skriver under på att det är villiga att medverka vid abortrelaterad verksamhet. Anledningen är enligt verksamhetschefen att skapa en trygghet i att alla ska veta att personalen ”vill göra sitt jobb”. Man anser att ”aborträtten återigen är hotad från olika håll”. Att inget av de åtta riksdagspartierna aktivt driver någon fråga om ändringar i abortlagen, kommenterades inte i P4 Blekinges inslag.

Skandinaviska människorättsjuristerna påpekade i en artikel att förfarandet i Karlskrona strider mot mänskliga rättigheter, och att samvetsfrihet tillämpas i de flesta andra av Europarådets medlemsländer. Samvetsfrihet har tidigare fungerat i praktiken även i Sverige, i enlighet med bland annat abortlagens förarbeten. Att sålla bort oliktänkande är en märklig utveckling i ett samhälle som annars vill framhålla mångfald.

Mia Ahlberg på Barnmorskeförbundet och Eva Uustal på Svensk Förening för Obstretik och Gynekologi gick i svaromål, och påstod tvärsäkert att flera dödsfall skett i Italien på grund av samvetsfrihet. Ingen källa angavs. I repliken beskrevs abort som en livräddande behandling ”enligt all vetenskap” och att ”ingen i vården tror att barnmorskor väljer bort att arbeta på en förlossning på grund av aborter”. Nej, det lär ju inte finnas några sådana kvar om oliktänkande sorterats bort redan vid anställningsförfarandet. Eller så väljer dessa helt enkelt att hålla sina åsikter för sig själva.

Enligt officiella uppgifter från Italiens hälsoministerium har inte ett enda dödsfall på grund av samvetsfrihet rapporterats under de senaste tjugo åren. Statistiskt sett har de läkare som utför aborter i Italien 1-2 aborter per vecka. Dödsfallen som Ahlberg och Uustal nämner kan inte ha skett på grund av samvetsklausul, men man sprider oblygt osanna rykten genom skrämselretorik.

Så sent som i januari var Eva Uustal överens med läkarvetenskapen om att det inte finns några medicinska tillstånd där barnet måste dö för att rädda mammans liv vid sena aborter (Världen Idag 31.1.2019). Vid komplikationer är det snarare akut kejsarsnitt som gäller eftersom en abort skulle ta alltför lång tid. Därför är det förvånande att artikelförfattarna påstår att abort ”enligt all vetenskap” räddar liv och ska ses som sjukvård.

Vårdpersonal som åberopar samvetsfrihet gör det för att de är överlåtna till att rädda, och inte avsluta liv. Skulle abort vara en sådan livräddande aktivitet som Ahlberg och Uustal hävdar, skulle det inte vara nödvändigt med ”abortkontrakt”, likt det i Karlskrona.

Redaktionen

Debatt

Ministrar skall inte förvränga ord

Människovärde har tagit debatten vid flera tillfällen när det gäller samvetsfrihet och hade en replik i Aftonbladet den 10 juli på en artikel skriven av regeringsföreträdare. Replikens rubrik, som sattes av redaktionen, var: Bejaka mångfalden – tillåt samvetsfrihet. Här nedan följer en längre version av repliken med den rubrik vi själva satt.

Samvetsfrihet för vårdpersonal fortsätter att engagera. Ett av medlen som motståndarsidan använder för att helga ändamålet, är att frångå det vedertagna ordet och använda ordet ”vårdvägran”. Det tilltaget må vara förståeligt om man inte är insatt i ämnet och vill göra en poäng, men när ministrar från Sveriges regering hemfaller åt denna frestelse förvånas man.

Foto: Frankie Fouganthin

Regeringen Löfven på Lejonbacken i januari 2019.

Det är intressant att notera att Sveriges vårdkris numera är allvarligare än den i Norge. Hur nu det kan vara möjligt, trots grannlandets lagstadgade samvetsfrihet? Skräckscenarion som utmålas av ministrarna tycks inte ha blivit verklighet. Tillåts anställda på socialtjänsten i Norge vägra ge service till medborgare av ”fel” kön? Tillåts lärare vägra undervisa om evolutionen, eller om sex och samlevnad?

I Margot Wallströms och Lena Hallengrens artikel i Aftonbladet den 6 juli, lyser fakta och saklighet med sin frånvaro. Av ordet ”vårdvägran” kan man lätt få intrycket att samvetsfrihet handlar om att vårdpersonal helt godtyckligt ska få välja bland arbetsuppgifterna, och så är det naturligtvis inte. Resolution 1763, som antagits av Europarådets parlamentariska församling, har klargjort att samvetsfrihet för vårdpersonal handlar om abortverksamhet och vid eutanasi, dvs. vid frågor om liv och död. Har man övertygelsen (religiös eller inte) att livet börjar vid befruktningen och avslutas vid den naturliga döden, får vårdpersonal inte diskrimineras på grund av att de inte kan tänka sig att delta i utsläckandet av mänskligt liv.

Under våren spreds ett par klipp på sociala medier där svenska barnmorskor trädde fram och berättade att de är beredda att bistå vid abortverksamhet. Dessa barnmorskor finns alltså, och man anar att situationen med samvetsfrihet i Sverige skulle likna den i Norge. Där är barnmorskor som åberopar samvetsfrihet i minoritet. De har kollegor som inte håller med om deras åsikter, men bejakar att man kan ha en god arbetsrelation i alla fall. Så ser demokrati ut, och så ser en sund relation mellan kollegor ut.

Att tillåta samvetsfrihet är inte att vrida klockan tillbaka. I ett modernt arbetsliv har arbetsgivaren tvärtom ett intresse av att tillvarata arbetstagarnas olikheter och förutsättningar, samt bejaka mångfald. Detta förstod man redan på sjuttiotalet när abortlagen utformades, och i förarbetet kan man läsa följande:

”Beträffande fördelningen av arbetsuppgifterna bör beaktas att ett utmärkande drag i dagens arbetsliv är ansträngningarna att ge den anställda en ökad insyn i och ett ökat inflytande på arbetsplatserna och man bör, som departementschefen framhåller, inom sjukvården liksom inom arbetslivet i övrigt ta hänsyn till de anställdas intressen och förutsättningar i olika avseenden.” (SOU 1974:21).

Om Europakonventionen använder ordet samvetsfrihet, men ministrar i Sveriges regering inte gillar det, borde det mest renhåriga av regeringsföreträdare ändå vara att använda rätt ord. ”Fulknep” för att misskreditera meningsmotståndare brukar inte löna sig i längden.

Monika Severin, Brita Storlund & Cecilia K. Björfjell

Kristen i vården och omsorgen?

SKSF Sveriges Kristna Sjukvårdsförbund

När du läst klart den här tidningen ge den gärna vidare till någon annan!

FÖRSÄKRAD VS FÖRTVIVLAD

Vi ser till att ert företag har rätt försäkring!
www.fkomp.com | 018-37 01 45

FÖRSÄKRINGS kompetens

Försäkringskompetens är försäkringsförmedlare med stor erfarenhet inom företagsförsäkring och riskhantering